Gjalt Jellesma

Tussen wal en schip

Hoewel het misschien wat cynisch klinkt, en inmiddels bijna als een cliché, de intelligente lockdown heeft ook winst opgeleverd. Doordat kwetsbare kinderen, in de meest brede zin van het woord, nu opvallend onzichtbaar werden, werd hun zichtbaarheid sterk vergroot. Ja, we kunnen er niet omheen. Zowel in de kinderopvang als in het basisonderwijs is de zichtbaarheid en ondersteuning van kwetsbare kinderen nog onvoldoende geborgd. De afgelopen tweeënhalf jaar heeft BOinK als penvoerder in de Beweging tegen Kindermishandeling geprobeerd een zo groot mogelijke bijdrage te leveren aan het beter signaleren van kwetsbare kinderen. Het project eindigt pas aan het eind van dit jaar, maar toch kunnen we nu al een aantal conclusies trekken. En, zoals eerder gezegd, de lockdown als gevolg van COVID-19 heeft ons daarbij geholpen.

Wij hebben samen met anderen een app ontwikkeld om het zowel in onderwijs als kinderopvang veel eenvoudiger te maken de verbeterde meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling toe te passen. De app is goed ontvangen, wordt veel gebruikt en is enkele tienduizenden keren gedownload. Allemaal goed nieuws, maar toch is het – net als de meldcode zelf – een hulp-

middel. De meldcode helpt mensen om de juiste stappen te zetten, maar zet de knop in de hoofden van beroepskrachten in het onderwijs en in de kinderopvang niet om. De alom aanwezige handelingsverlegenheid moet eerst letterlijk overwonnen worden. Veilig Thuis wordt bij lan-

ge na nog niet beschouwd als een betrouwbare samenwerkingspartner. Maar ook cultuur speelt een belangrijke rol. Er wordt in Nederland veel belang gehecht aan de autonomie van ouders, en daarom kijken we niet snel achter de voordeur. Ook in coronatijd hebben de meeste van de rondfietsende leerkrachten en leerplichtambtenaren dit niet gedaan. Toch heeft zelfs het tevergeefs aanbellen wel degelijk sterk bijgedragen aan het besef dat veel kinderen onder zeer moeilijke omstandigheden opgroeien.

Wat ons de afgelopen jaren is opgevallen, is dat de kinderopvang bij onderwerpen als kindermishandeling, huiselijk geweld, jeugdzorg, gezinsondersteuning, etc., etc. nog steeds nauwelijks in beeld is. Natuurlijk zijn er uitzonderingen, maar de diverse instanties en gemeenten denken bij deze onderwerpen voornamelijk of alleen aan het onderwijs. Tijdens beleidsreizen naar het buitenland valt op dat daar juist de kinderopvang als een belangrijk middel wordt gezien om kwetsbare kinderen te ondersteunen. Het verbaast ons daarom al langer dat er nog steeds geen beweging op gang is gekomen waarbij ook in Nederland de kinderopvang wordt gezien als de plaats om kwetsbare kinderen in beeld te krijgen en te ondersteunen.

Niemand gaat zijn vingers branden aan de snelle invoering van een nieuw systeem. Laten we nou de komende vijf tot zeven jaar, waarin we nog vastzitten aan het huidige stelsel, gebruiken om die omvangrijke groep kwetsbare kinderen beter te helpen. Ook in de Nederlandse kinderopvang zijn er voorbeelden waarbij kinderopvangaanbieders laten zien dat zij hiertoe prima in staat zijn. In de coronatijd heeft de sector zich onderscheiden door daadkracht en flexibiliteit. Als straks het virus geen rol meer speelt, moet al die energie zich richten op de groep kwetsbare kinderen. <